

“Zie het Lam Gods, dat de zondelast van de wereld wegneemt.”

Het is lang een discussiepunt geweest of het verhaal van Jezus en de overspelige vrouw wel thuishoort in het Johannes-evangelie. Want in veel overgeleverde versies is het niet opgenomen. Het komt ook helemaal niet voor bij de andere evangelisten. Maar inmiddels heeft onderzoek aangetoond, dat zowel inhoudelijk als in de finesses van de manier van schrijven, dit verhaal typisch Johannes is.

Johannes, de leerling “aan wie Jezus zijn liefde gaf”, kon dieper doordringen in het mysterie van Golgotha dan de andere evangelisten. Alle vier de evangelienschrijvers berichten over de wonderbare broodvermenigvuldiging. Die zijn ultieme uitdrukking vindt in het brood en de wijn aan de altaren; elke dag opnieuw, over de hele wereld. Johannes is echter de enige die nog een heel ander, en even belangrijk aspect van het mysterie belicht. Hij laat daarin zien hoe diep hij verbonden is met die andere Johannes; Johannes de Doper. Want het is de Doper die de woorden uitspreekt: “Zie het Lam Gods, dat de zondelast van de wereld wegneemt.”, eveneens alleen in het Johannes-evangelie (Joh. 1, 29) te vinden.

Net zoals het de broodvermenigvuldiging is ook het verhaal van Jezus en de overspelige vrouw een “vóór-teken” van de gebeurtenissen rond Golgotha tot en met Pinksteren.

Het verhaal van Jezus en de overspelige vrouw is heel herkenbaar. Je voelt mee met de vrouw, kwetsbaar in het midden, omringd door veroordelende mannen. Je vermoedt pijnlijke dingen achter haar overspel. En waar is de man in kwestie; treft hem dan geen schuld? Het schenkt voldoening als uiteindelijk de mannen de een na de ander afdruipten en Jezus daarna niet naar het verleden kijkt, maar voor de vrouw een nieuwe toekomst opent.

Wat hier gebeurt is in de context van het Joodse volk van grote betekenis. In deze korte scène zet Jezus een punt achter de Mozaïsche wet die ervoor moest zorgen dat dit volk zijn opdracht tot een goed einde kon brengen, namelijk doorheen vele generaties in een ouderpaar de juiste erfelijkheidsfactoren creëren voor de Messias. Daarbij was de moeder van veel grotere betekenis. Nu nog wordt de joodse afstamming door de moeder bepaald. Op overspel stond dan ook de doodstraf. In plaats van de wet zet Jezus voortaan het persoonlijke, individuele geweten. Daarom vermeldt Johannes dat de farizeeën en schriftgeleerden “de een na de ander” weggingen.

Het opmerkelijke feit dat Jezus tot tweemaal toe in de aarde schrijft, doet vermoeden dat we de betekenis van het verhaal ook op een nog veel dieper of hoger niveau moeten zoeken. Een manier om daar zicht op te krijgen, is om bepaalde elementen uit het verhaal zó te veralgemenen en tot de essentie terug te brengen, dat ze een universele waarde krijgen. De gekozen elementen zijn: de vrouw, het overspel en het schrijven in de aarde.

- Het beeld van *de vrouw* staat traditioneel voor de ziel van de mens. In het midden van de Openbaring van Johannes is er de beschrijving van de vrouw die het hogere Ik baart: een kind dat als mannelijk wordt ervaren. Daarbij liggen de tegenmachtes (de draak) op de loer om dat jonge Ik te verslinden (Openb., 12).

De mensenziel heeft de opdracht om het gewone dagdagelijkse ik -- dat voortdurend van alles denkt, voelt en wilt -- te laten doordringen door en om te vormen tot het hogere Ik. Dat proberen de tegenmachten te verhinderen.

Het instrument van het hogere Ik, de opvoeder van de mensenziel, is het geweten. Maar ook het geweten moet zich blijven ontwikkelen. Het heeft daarvoor ruimere en hogere inzichten nodig. (Want je kunt werkelijk vol goede bedoelingen op langere termijn de wereld om zeep helpen!) Als de mensenziel dit gaat beseffen, dan kan in een vrije daad een nog hoger Ik gevraagd worden om daarbij te helpen: dat is het Wereld-Ik, of met andere woorden het Christus-Ik. Hij leidt ons als de Christus-in-ons naar de geestelijke wereld, waaruit de échte inzichten moeten komen.

- De grootste zonde van de mensenziel is het *overspel*. Bij overspel gaat het om een intieme verbinding met iemand die niet "de ware" is. Het dagelijkse ik zoekt dan niet de verbinding met het hogere Ik, en via het hogere ik met het Christus-Ik, maar vindt haar heil en "bruidegom" in een eenzijdig door de materie bepaalde wereld met al de verleidingen van het driftleven. In de taal van het getijdengebed van de Goede Week, komt de mensenziel dan terecht in "het koude, geestverlaten aardehuis".

- Maar dan *schrijft Jezus in de aarde*. Het Christus-Ik schrijft in de aarde. De vraag wat hij dan schreef, heeft in de loop der eeuwen tot vele hypothesen geleid. Meestal wordt gedacht dat iedereen die daar aanwezig was, zijn eigen zonden neergeschreven zag, waardoor het persoonlijk geweten aangesproken werd. Dat klinkt heel aannemelijk, maar in het licht van het mysterie van Golgotha is dat echter een beetje mager.

Een kinderherinnering kan op weg zetten. Net zoals veel kinderen hield ik van het oefenen van mijn handtekening. Op een dag kreeg ik daar een bepaald gevoel bij, dat ik eerst niet onder woorden kon brengen. Later kon ik dat wel en schreef er een gedicht over, dat begon met: "Ik, ik. Ik ben ik." Die handtekeningen, in al hun variaties, bevestigden mijn bestaan op de aarde. Ik kreeg een gevoel van er mogen zijn, van vrijheid en van verantwoordelijkheid. In zijn schrijven in de aarde zet het Christus-ik als het ware zijn handtekening op/in de aarde, teken dat hij er zich helemaal mee verbindt. Op Golgotha zal deze handtekening verzegeld worden met zijn bloed. (Het tegenbeeld is een pact met de duivel, waarbij ook een handtekening in bloed wordt gezet.)

Omwille van het kunnen verwerven van de vrijheid, heeft de goddelijke liefde de mens voorbestemd om elke morgen bij het ontwaken weer van de "appel van de boom van kennis van goed en kwaad" te eten. Het gevolg is dat we het grootste deel van de dag "overspelig" zijn; verstokte materialisten, die waarnemen en oordelen naar aardse maatstaven. Het vraagt vele tijdenronden en vele levens om dit vanuit hogere inzichten en een hoger ontwikkeld geweten te overwinnen.

Al of niet bewuste verloocheningen van het schepperwezen, afdwalingen en zwakheden worden op de een of andere manier karmisch vereffend. Ze worden niet van de mens afgenomen, want het is de enige manier om ons te ontwikkelen naar een mensenwezen dat goddelijk vrij en verantwoordelijk is. Maar een heleboel consequenties van die zondigheid kunnen niet meer door onszelf worden goed gemaakt. De rijken boven en onder ons -

engelen en natuurwezens – dreigen onder die last te bezwijken en de aarde zelf dreigt een definitief graf voor de mens te worden.

Het Christus-ik schreef zijn goddelijk wezen in de aarde en maakte daarmee de aarde open voor wat komen moest. Na de kruisdood zal hij afdalen in het graf tot in de aardediepten, om zich daar uiteen te zetten met de tegenmachten. Door het op zich nemen van de zondelast van de wereld maakt hij het graf tot doorgangspoort naar het Licht.

We horen in de Lijdenstijd in het getijdengebed het “O mens”. Brandend van pijnlijke leegte voelt het hart, dat daardoor feitelijk een graf is. Zo moet ook het aardewezen zich gevoeld hebben vlak voor de gebeurtenissen rond Golgotha.

Maar dan komt Pasen. Doordat het Christuswezen zich helemaal, tot in het graf en de dood, met de aarde en de mens heeft verbonden, wordt het graf tot zijn lichtende hart.

Myriam Driesens